

Tadeusz Łaszkiewicz

Sowinki, gm. Mosina, woj.
poznańskie, St. 23B, AZP 56-27/28

Informator Archeologiczny : badania 23, 44-45

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badania będą kontynuowane.

Różyce Stara Wleś, gm. Kocierzew,
woj. skierniewickie,
St. 3, AZP: 57-57/4

Uniwersytet Łódzki Katedra Archeologii

Badania prowadziła mgr Lubomira Tyszler. Opiekę naukową sprawował doc. dr Jerzy Kmiecicki. Finansował WKZ w Skierniewicach. Cmentarzysko kultury wschodniopomorskiej i kultury grobów kloszowych. Osada kultury przeworskiej.

Badania objęły północno-zachodnią część stanowiska, powierzchnię 100 m². Na obszarze tym odkryto: 1) zarys naziemnego obiektu mieszkalnego o wymiarach 3,0 x 2,5(?) m (obiekt nie został całkowicie odsonięty), 2) liczne dołki posłupowe (niektóre z nich związane z konstrukcją obiektu mieszkalnego), 3) jamy gospodarcze (zasobowo-odpadowe) o wym. 0,8 x 0,6, 0,6 x 0,5 m, 4) pozostałości paleniska wewnątrz budynku, przy ścianie S.

Obiekty cmentarzyska: 1) grób kloszowy (symboliczny), 2) grób popielnicowy z brukiem dolnym (uszkodzony), 3) grób ciałopalny jamowy (zniszczony), 4) zbiorowy grób skrzynkowy zawierający popielnicę i prawdopodobnie przystawkę. Grób odkryty w profilu wykopu, który przecina obiekt na linii E-W; w profilu odsonięto 12 naczyń grobowych. Komora grobowa o długości 3,3 m zbudowana jest z dużych głazów eratycznych (0,4 x 0,3, 0,3 x 0,3, 0,3 x 0,2 m), naczynia ustawione na bruku kamiennym.

Inwentarz ruchomy z osady stanowią ułamki ceramiki, przepłiki, materiał osteologiczny zwierzęcy, nieliczne drobne przedmioty metalowe.

Badania będą kontynuowane.

Sandomierz, woj. tarnobrzeskie St. 6 patrz neolit

Sierpów, gm. Ozorków woj. łódzkie St. 1 patrz okresy brązu

Sowinki, gm. Mosina woj. poznańskie St. 23A patrz wczesne średniowiecze

Sowinki, gm. Mosina,
woj. poznańskie,
St. 23B, AZP 56-27/28

PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Oddział w Poznaniu
Pracownia Archeologiczna

Badania prowadził mgr Tadeusz Łaszkiwicz. Zleciło Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego, finansowała zaś Dyrekcja Rozbudowy Miasta Poznania. Pierwszy sezon badań. Osada ludności kultury przeworskiej, przede wszystkim z młodszego okresu przedrzymskiego (mniej liczne pozostałości osadnictwa z okresu wpływów rzymskich), ponadto ślady osadnictwa z epoki neolitu, ludności kultury pomorskiej i z okresu wczesnego średniowiecza.

Stanowisko potwierdzone w ramach rozpoznania AZP w 1982 r. (AZP 56-27/28 jako Sowiniec, stan. 1), po weryfikacji w 1986 r. włączone do zespołu stanowisk Sowinki 23, obejmującego kilka znanych wcześniej stanowisk i liczącego ponad 15 punktów osadniczych. Teren stanowiska zagrożony jest w najbliższych latach całkowitym zniszczeniem w wyniku budowy Stacji Uzdatniania Wody „Sowinki” na nowym ujęciu wody dla m. Poznania.

Stanowisko (traktowane całościowo) położone jest na rozległym cyplu powstałym przez rozcięcie krawędzi terasy nadzalewowej doliny Warty przez dwie doliny boczne. Stanowisko 23B wypełnia północno-wschodnią część tego cypla i położone jest nad stromym stokiem (od wschodu) do terasy dennej Warty i łagodnym stokiem (od północy) do jednej z dolin bocznych (suchej). Powierzchnia stanowiska jest więc częściowo ograniczona przez wzmiarkowane powyżej nadproża krawędzi terasy i wynosi ogółem w części 23B ok. 2 ha.

Badania wykopaliskowe poprzedzono wykonaniem planigrafii, szczegółowej rejestracji powierzchniowego materiału zabytkowego; stwierdzono przy tym liczne wychodnie (wyorane wypełniska) obiektów. Wykonano ponadto wiercenia świdrem ręcznym z pobraniem próbek na zawartość fosforu.

Odkrywkę pod wykop badawczy przygotowano mechanicznie, tzn. przy użyciu spychacza gąsienicowego zdjęto nadkład próchnicy ornej (o miąższości ok. 30 cm) na obszarze zbliżonym do prostokąta o max. rozmiarach 80 x 50 m. Zbadano całość założonego wykopu, tj. powierzchnię 3810 m². Wyróżniono 53 obiekty nieruchome, w tym 1 półziemiankę, 1 budynek naziemny (?) o konstrukcji słupowej, 1 piec (?), 13 palenisk, 12 jam o różnym przeznaczeniu oraz szereg dołków posłupowych, bruczków kamiennych, skupisk ceramiki i polepy oraz innych obiektów o nieokreślonej funkcji. Zebrano również nader liczny ruchomy materiał zabytkowy, w tym: ok. 10 tys. fr. ceramiki, 3 tys. grud polepy, 150 kości, 50 krzemieni; ponadto 22 zabytki (m. in. zapinka brązowa, siekierka kamienna, srebrny denar Antoninusa Piusa) oraz szereg próbek fosforowych, węgli drzewnych, ziemi na zawartość makroszczątków botanicznych i żużli żelaznych.

Wstępne rozpoznanie kulturowo-chronologiczne uzyskanych danych pozwala stwierdzić, że badane stanowisko ma charakter wielokulturowy ze zdecydowaną przewagą materiałów kultury przeworskiej sprzed przełomu er.

Wyróżnić można:

— ślady osadnictwa z młodszego epoki kamienia, na aktualnym etapie rozeznania materiałów trudne do określenia kulturowego, poświadczone przede wszystkim przez stosunkowo nieliczne krzemienie oraz siekierkę kamienną (druga ze znalezisk powierzchniowych);

— osadnictwo ludności kultury pomorskiej z wczesnego i środkowego okresu lateńskiego, poświadczone

przez kilka obiektów nieruchomych, w tym budynek naziemny (?) o konstrukcji słupowej, być może rodzaj zadaszenia nad piecem (?) i jamę tej kultury z licznym inwentarzem ceramicznym;

— osadnictwo ludności kultury przeworskiej, przede wszystkim z młodszego okresu przedrzymskiego, a także w mniejszym natężeniu

— z okresu wpływów rzymskich; poświadczone przez znakomitą większość zarówno odkrytych obiektów nieruchomych, jak i źródeł ruchomych. Znaczna większość z nich pochodzi z młodszego okresu przedrzymskiego, a część należy odnieść do wczesnego okresu wpływów rzymskich (prawdopodobnie półziemianka, a także luźne znalezisko srebrnego denara Antoninusa Piusa) oraz późnego okresu wpływów rzymskich (m. in. obiekt — duże wolnostojące, zagłębione w calcu naczynie zasobowe typu Krausengefässe oraz nieliczna ceramika siwa wykonana przy użyciu koła garncarskiego);

— ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego, wyłącznie w formie luźnego materiału ceramicznego, raczej z rozwiniętych (końcowych) faz wczesnego średniowiecza (XIII wiek?).

Całość materiałów zabytkowych oraz dokumentacja z badań zdeponowane są w Pracowni Archeologicznej PP PKZ O/Poznań.

Badania będą kontynuowane.

Toruń, St. 19 patrz okres rzymski

Wieliszew, gm. Skrzyszew,
woj. warszawskie,
St. 1, AZP: 52-66

Państwowe Muzeum Archeologiczne
w Warszawie

Badania prowadziła mgr Małgorzata Kamińska, przy udziale mgr Mirosławy Andrzejowskiej i mgr Grażyny Orlińskiej. Konsultacja merytoryczna doc. dr. hab. Teresy Węgrzynowicz. Finansował: Wojewódzki Konserwator Zabytków m. st. Warszawy. Czwarty sezon badań. Cmentarzysko kultury grobów kloszowych, ślady osadnictwa średniowiecznego i paleolitycznego.

Badania stanowiły kontynuację wykopalisk z lat 1986-1988. Prace prowadzono w sektorach północnym, południowym i zachodnim stanowiska, bezpośrednio sąsiadujących z obszarem przebadanym w ubiegłych sezonach. Ich celem było rozpoznanie zasięgu występowania cmentarzyska. Od zachodu jego granicę wyznaczała ogromna przyzma nawozu, uniemożliwiająca dalsze działania wykopaliskowe w tym rejonie.

Odstoniono i wyeksplorowano 4 obiekty kultury grobów kloszowych (3 groby kloszowe, 1 grób jamowy) oraz 1 jamę nowożytną.

Groby zlokalizowane były w zachodniej i południowo-zachodniej strefie cmentarzyska. Zarówno swą budową jak i zestawem naczyń nie różniły się od już znanych z Wieliszewa.

Obiekt nowożytny wystąpił w północno-zachodniej części stanowiska, pozbawionej obiektów kloszowych. Jama o wypełniku wyraźnie warstwowanym, w kształcie zbliżona była do regularnego walca szerokości 0,60 m, w górnych partiach rozszerzającego się do 1,50 m i wysokości 1,25 m. Jej ściany i dno wyłożone były warstwą gliny miąższości 0,10-0,30 m. Zawierała ok. 1/2 naczynia wykonanego na kole, pochodzącego zapewne z XV-XVI w. p.n.e. Obiekt ten być może służył do produkcji dziegiu.

Ponadto w południowym oraz pojedynczo północnym rejonie stanowiska, poza zasięgiem występowania obiektów archeologicznych rejestrowano nieliczny materiał krzemienno-schyłkowo-paleolityczny i wnikomej części mezolityczny (głównie półwytwory — wióry, często ze śladami dwupiętowości oraz 2 rdzenie, 1 tyliczak typu Stawinoga).

Ustalono przybliżony zasięg cmentarzyska, stwierdzając brak materiału zabytkowego kultury grobów kloszowych w północnym i południowym pasie stanowiska, jak i w strefie wschodniej rozpoznanej już w sezonie 1987. Jest możliwe, że cmentarzysko ciągnie się w kierunku zachodnim, lecz teren ten jest niedostępny ze względu na leżącą ogromną hałdę nawozu, składowanego tam od wielu lat przez pracowników PGR-u.

Biorąc pod uwagę powyższe dane nie przewiduje się kontynuowania badań.

Zadowice, gm. Godziesze woj. kaliskie St. 1a patrz okres rzymski
Złotopole, gm. Lipno woj. włocławskie St. 2 patrz okres halstycki